

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІНФРАСТРУКТУРИ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА З ІННОВАЦІЙНОЮ ТА ЦИФРОВОЮ ІНФРАСТРУКТУРАМИ

Стріжкова Алла Володимирівна,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник НДІ
правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України*

This article is devoted to analyze key points of the Innovative Code Project of Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine. This project was designed for a comprehensive settlement of the sphere of innovative development of the economy; however, over the 7 years since its inception, a global trend of virtualization or digitalization of the infrastructure of the economy has emerged, which has already brought significant changes to civil, economic, administrative legislation, and continues to change various relations what must be considered in the modern lawmaking process.

Keywords: infrastructure of support of entrepreneurship, digital infrastructure, innovative infrastructure, digitalization.

Работа посвящена сравнительному анализу ключевых подходов к определению инфраструктуры поддержки малого и среднего предпринимательства, инновационной и цифровой инфраструктур на законодательном и теоретическом уровнях.

Ключевые слова: инфраструктура поддержки предпринимательства, цифровая инфраструктура, инновационная инфраструктура, цифровизация.

Пожвавлення в Україні діяльності з утворення/відновлення різноманітних бізнес-інкубаторів, наукових парків, консультаційних центрів, хабів та інших подібних організацій – це результат довгої послідовної науково-практичної популяризації необхідності створення належних умов активізації підприємницької, інноваційної діяльності. Такі умови багато в чому створюються налагодженою інноваційною інфраструктурою. Офіційна дефініція, закріплена у Законі України «Про інноваційну діяльність», визначає інноваційну інфраструктуру як «сукупність підприємств, організацій, уста-

нов, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо)» [1]. Тобто, у визначення цього поняття закладений суб'єктний підхід з невичерпним переліком видів послуг із забезпечення інноваційної діяльності, що цілком доцільно, оскільки в сучасних умовах, що динамічно змінюються, можливо відмирання застарілих, уже неактуальних послуг та поява нових/модернізація уже існуючих послуг та/або їх комплексів, які будуть надавати конкурентні переваги готовим до новацій суб'єктам.

Проте ці ж самі суб'єкти інноваційної інфраструктури підпадають під розуміння іншого закріпленого законодавством України терміну – інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва. Так, відповідно до ст. 14 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» № 4618-VI від 22.03.2012 р. «Інфраструктурою підтримки малого і середнього підприємництва є підприємства, установи та організації незалежно від форми власності, які провадять діяльність, спрямовану на розвиток суб'єктів малого і середнього підприємництва, їх інвестиційної та інноваційної активності, просування вироблених ними товарів (робіт, послуг), результатів інтелектуальної діяльності на внутрішній і зовнішній ринки. До об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва належать бізнес-центри, бізнес-інкубатори, інноваційні бізнес-інкубатори, науково-технологічні центри, центри трансферу технологій, фонди підтримки малого підприємництва, лізингові компанії, консультативні центри, інші підприємства, установи та організації, основним завданням яких є сприяння розвитку малого і середнього підприємництва» [2].

З одного боку, логічно, що цей термін також визначається через суб'єктний підхід, і що він ширше за інноваційну інфраструктуру, оскільки набагато більше суб'єктів здатні провадити діяльність, що сприяє розвитку малого і середнього підприємництва (далі – МСП) загалом. Серед прикладів «діячів» інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва в згаданому законі названо бізнес-центри, бізнес-інкубатори, інноваційні бізнес-інкубатори (вже не-

зрозуміле уточнення в контексті інфраструктури підтримки МСП), науково-технологічні центри, центри трансферу технологій, фонди підтримки малого підприємництва, лізингові компанії, консультативні центри. Тобто, майже всі ці суб'єкти господарювання можуть теоретично співпадати з видами суб'єктів інноваційної інфраструктури. Також один і той же бізнес-інкубатор чи центр здатен бути суб'єктом як інфраструктури підтримки МСП, так й інноваційної, якщо він має достатній матеріально-технічний та кадровий потенціал, спеціалістів, які розуміються на високоризиковій інноваційній діяльності, та завдяки цьому практикує надання послуг, які сприяють і розвитку звичайних МСП, і забезпечують інноваційну діяльність інноваційних підприємств. Інноваційні бізнес-інкубатори, акселератори, центри, парки тощо здатні надавати послуги і підприємствам, які не займаються інноваційною діяльністю, тобто, виконувати функції інфраструктури підтримки МСП, але при цьому своєї специфіки такі суб'єкти інноваційної інфраструктури не зможуть проявити.

З другого боку, на практиці багатьох світових держав, а тим паче України з недостатньо стабільним розвитком МСП, виявляється, що непростий організаційно, виробничо та фінансово правовий статус інноватора виявляється доступний лише для великого підприємництва. А значить, суб'єкти інноваційної діяльності, які спеціалізуються на наданні послуг крупному інноваційному бізнесу, що займається інноваційною діяльністю, вже не будуть відноситися до інфраструктури підтримки МСП. Відповідно, терміни «інноваційна інфраструктура» та «інфраструктура підтримки МСП» співвідносяться на колах Ейлера як 2 великих кола, які лише частково перетинаються.

А з третього боку, другий абзац цієї ж ч. 1 ст. 14 вносить певний дисонанс у поняття інфраструктури підтримки МСП, оскільки конкретні приклади фактичних суб'єктів інфраструктури помилково названо об'єктами інфраструктури, що не сприяє реалізації принципу термінологічної одноманітності законодавства.

Перед суб'єктами як інноваційної, так і інфраструктури підтримки МСП зараз відкриваються спільні можливості урізноманітнення способів та допоміжних засобів надання ними різноманітного спектру послуг в умовах цифровізації, становлення цифрової економіки.

Вимоги часу диктують все більш динамічні зміни: підлаштування до попиту на ринку за коротший проміжок часу, менші терміни інкубаційних програм для стартапів тощо. Проте для цього в Україні необхідна побудова та ефективне функціонування за сучасними стандартами цифрової інфраструктури – основи цифрової економіки.

Відповідно до визначення у Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки «цифрові інфраструктури – комплекс технологій, продуктів та процесів, що забезпечують обчислювальні, телекомунікаційні та мережеві можливості на цифровій основі» [3]. У визначенні цього поняття вже застосовано об'єктний підхід, оскільки цифрову інфраструктуру створюють налагоджені поєднання різноманітних об'єктів, що створюють нові цифрові можливості для суб'єктів господарської діяльності практично усіх галузей економіки. Саме розвиток цифрових інфраструктур, «головна мета яких залучення усіх громадян України до використання цифрових можливостей незалежно від свого місцезнаходження чи проживання» [4, с. 182] здатен подолати цифровий розрив

Таким чином, цифрова інфраструктура повинна бути налагоджена та оперативно функціонувати для реального ефективного виконання своїх завдань суб'єктами інфраструктури підтримки МСП та інноваційної інфраструктури, що і створить здоровий клімат, необхідні умови розвитку як малого і середнього бізнесу загалом, так і стартапів, інноваційних підприємств зокрема.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04 липня 2002 року № 40-IV. *Урядовий кур'єр* від 07.08.2002. № 143.
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012. № 4618-VI. *Урядовий кур'єр* від 16.05.2012. № 85.
3. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67-р. *Урядовий кур'єр* від 11.05.2018. № 88.
4. Вінник О. М. Правове забезпечення цифрової економіки та електронного бізнесу. Монографія. Київ: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2018. 212 с.